

Kahramanmaraş Merkezli Depremlerin Hemen Sonrası Gıda Güvenliğinin Temininde Karşılaşılan Zorluklar: Malatya ve Adıyaman İli Çadır Kent Örneği

Dr. Öğr. Üyesi Nurgül Arslan

Dicle Üniversitesi

Günlük hayatın akışını bozan deprem sonrasında birçok insanın yaşam kalitesi her yönden düşmektedir. Yıkıcı bir depremden sağ kurtulan ve evleri yıkılan insanların, özellikle depreme hazır olmayan ülkelerde gıdaya ulaşması zor olabilmektedir. Bu durum, kötü gıda hijyenine ve acil sağlık sorunlarının gelişmesine neden olabilir. Gıda güvenliği; gıdanın üretilmesi, işlenmesi, depolanması, dağıtımı, hazırlanması ve tüketimi sırasında uygulanan gıda işleme prosedürleri anlamına gelir. Gıdaların bir kişinin sağlığına zarar verebilecek maddeler içermesini önleyen, bilime dayalı bir süreç olan gıda güvenliği, yemek için güvenli gıdaya sahip olmayı amaçlar. Gıda sistemlerinin zarar görmesi ve geçim kaynaklarıyla ilgili altyapının tahrip olması gibi doğal afetlerin neden olduğu sonuçlar, insanların gıda güvenliğini tehdit edebilir. Bu nedenle, gıda güvenliği önlemleri, doğal afetlerin yönetimi ile ilgili en önemli tepkilerden biridir. Türkiye’de 6 Şubat 2023 tarihinde meydana gelen ve en az 10 ili etkileyen 7.5 üzeri şiddetindeki iki deprem gibi büyük ölçekli doğal afetleri takip eden kritik saatlerde afetzedelere gıda tedariki yapılmıştır. Bu gıda tedariki esnasında afetzedelere yeterli ve güvenli tedarikin sağlanmasında birçok sorunla karşılaşıldığı bilinmektedir. Gıda tedariki afet durumunda barınmadan sonra gelen en önemli konulardan biridir. Bu alanda, önceki bazı çalışmalar afet sonrası beslenme sorunlarına odaklanmıştır. Örneğin, Inoue ve ark. Büyük Doğu Japonya depreminden sonra yetersiz ve dengesiz beslenmenin gastrointestinal sistemde semptomlar rapor etmiştir. Aynı olayda Nakazawa ve Beppu, depolama ve dağıtım sistemlerinin bozulmasının en büyük zorluk olduğunu göstermiştir. Bu bağlamda, Chodur ve ark. verimsiz dağıtım sisteminin afet sonrası gıda güvenliğini tehdit ettiğini bildirmiştir. Clay ve ark. yüksek riskli grupların gıda güvensizliğinin önemli bir sorun olarak ele alınması gerektiğini vurgulamıştır. Diğer bazı araştırmalar yürütme ve yönetim zorluklarını dikkat çekmektedir. Tüm bunlar göz önünde bulundurulduğunda Nekouie Moghadam ve ark. insani eylemlerde kurumların lojistik sürecinin koordinasyonunun önemini vurgulamışlardır. Ayrıca, Scarpin ve Silva, Brezilya’da afet yönetiminin Bürokratik yapısının gıda güvenliğini tehdit eden ana zorluk olduğunu öne sürmüştür. Doğal afetlerin meydana gelmesinden sonra beslenme tepkileri üzerine Türkiye’de yürütülen birkaç çalışmada, müdahale aşamasında gıda maddelerinin dağılımı da dahil olmak üzere yalnızca kısa vadeli tepkiler araştırılmıştır; ancak, doğal afetlerin meydana gelmesinden sonra gıda güvenliğini etkileyen diğer müdahaleler ve doğal afetlerin hemen ardından meydana gelen ilgili zorluklar henüz ele alınmamıştır.

Bu çalışmanın amacı afet sonrasında gıda güvenliğinin ve teminin hızlıca sağlanması için karşılaşılan sorunları ortaya koymaktır. Bunun yanı sıra gıda güvenliği ve teminin hızlıca sağlanmasına yönelik kalıcı çözüm önerilerinin geliştirilmesi ve kamuoyuna bilgilendirilmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda, belirlenen durumlar için sahada yetkili personellerin çalışmaları gözlemlenecek ve uygun olan yetkililer ile görüşmeler yapılacaktır. Sahada gerçekleştirilecek tüm görüşmelerden önce ve sonra AFAD Kriz masasına bilgi verilecek ve yetkili kişilerin izin verdiği alanlarda gözlemler yapılacaktır.